

Міністерство освіти і науки України
Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка
Тернопільський національний педагогічний університет імені
Володимира Гнатюка
Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя

Матеріали
II Всеукраїнської
науково-практичної Інтернет-конференції
«ІННОВАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ У
КОНТЕКСТІ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ
ФАХІВЦЯ»

Електронне видання

2 квітня 2015 року
м. Полтава

УДК 378.147:811:001.895

ББК Ч 448.026

Організатори конференції:

**Полтавський національний технічний університет
імені Юрія Кондратюка**

**Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира
Гнатюка**

**Львівський державний університет безпеки життєдіяльності
Ніжинський державний університет імені Миколи Гоголя**

Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції «Інноваційні технології у контексті іншомовної підготовки фахівця» [Електронний ресурс] – Полтава: ПолтНТУ, 2015. – Режим доступу до збірн.: http://lib.pntu.edu.ua/?module=elib*nid*8801

У збірнику опубліковано матеріали конференції, присвяченої проблемам у галузі гуманітарних та соціальних наук. Видання призначено для науковців, аспірантів, студентів.
ББК Ч 448.026

Затверджено на засіданні
Вченої ради гуманітарного факультету ПолтНТУ,
протокол №7 від 18.03.2015р.

Відповідальний за випуск – В.В. Стрілець

Верстка – Я.В.Гнатенко, О.О.Сідак

Матеріали подано в авторській редакції

2. Прокопова Л. И. О мелодических акцентах в терминальной интонации (на материале немецкого языка) / Л. И. Прокопова. – К.: Вища школа, 1978. – 157 с.

3. Essen O. V. Allgemeine und angewandte Phonetik / O. V. Essen. – Berlin: Akad. Verl., 1962. – 229 s.

4. Wode H. Pause und Pausenstellung im Deutschen / H. Wode // Acta Linguistica Hafniensia. – Vol. 11. – Copenhagen, 1968. – № 2. – S. 149–169.

УДК 811. 124' 06' 373. 72

КОНЦЕПТ «ЩАСТЯ» В ЛАТИНСЬКІЙ ФРАЗЕОЛОГІЇ

Бенькевич Г.А.

викладач кафедри іноземних мов та технічного перекладу
Львівського державного університету безпеки життєдіяльності

Кожна епоха, соціальна група формують світогляд певної нації, окремої особистості. Для зорієнтованої на античність європейської культури важливою є мовно-фразеологічна спадщина Стародавніх Греції та Риму. Античність у фразеологізмах яскраво виявила не тільки основні типологічні риси, притаманні людськості, але й віддзеркалила у них свою ментальність. Фразеологізми ввібрали в себе історію окремих народів, своєрідність культури, побуту, традицій. Фразеологізми часів античності увібрали в себе надбання тисячоліть і передають духовну культуру багатьох поколінь. Античність увійшла в історію етичної науки як початок її становлення. Вперше було зроблено спробу розв'язання моральних проблем, а також обґрунтування проблеми моральності.

Наприкінці ХХ – на початку ХХІ ст. в лінгвістиці відбувається зміна парадигм та утвердження антропоцентричного принципу. У зв'язку з цим основним об'єктом дослідження вчених стає мовна картина світу та її складові – концепти. Під «концептом» ми розуміємо «глобальну одиницю смислової діяльності», «квант структурованого знання», «одиницю семантичного

простору мови» [4, с. 7], «уявлення про фрагмент світу», «національний образ з ознаками індивідуального уявлення» [4, с. 14].

Фразеологія, якій притаманне тривале повторення і часте вживання мовленнєвих конструкцій – фразеологізмів, завжди була актуальною для людства, була виразником наболілих проблем і ситуацій. Тож у фразеологічному складі мови, як у дзеркалі, сконденсовано не лише національний менталітет [5, с. 10], й відображено дидактичні настанови для виховання молодого покоління.

За визначенням «Великого тлумачного словника сучасної української мови» «щастя» означає: 1) стан цілковитого задоволення життям, відчуття глибокого вдоволення й безмежної радості, яких зазнає хто-небудь; 2) досягнення, успіх, удача; 3) доля, талан [1, с. 1637].

Дослідження концепту «щастя» впродовж віків було в центрі уваги античних вчених. Це ми бачимо у таких фразеологізмах: *sua cuique fortuna in manu est* – власне щастя у кожного в руках; *si felix esse vis, esto* – якщо хочеш бути щасливим, будь [ним]; *fac te ipse felicem* – зроби себе щасливим; *beatam vitam vivere* – прожити щасливе життя; *ad felicitatem pertinere* – прагнути до щастя (Сенека).

У давньогрецькій філософії концепт «щастя» розуміється як здатність до «незворушного» життя, відсутність страждань. Філософи з часів Сократа досліджують природу щастя і його досяжності. Платон вважає, що щастя є володіння благом: «щасливі є щасливими тому, що володіють благом». Досягнення щастя є найвищою метою людського існування. На думку Арістотеля, пошук людського щастя та засобів його досягнення вирішується на шляхах звільнення, відходу людини від домінування зовнішнього світу, передусім від його політики. Згідно з Арістотелем щастя є дією відповідно до своєї природи. Риби щасливі плавати, а птахи – літати. Натомість природу людини характеризує здатність мислити й творити суспільні організації, відтак найщасливішим є філософ і громадський діяч. Арістотель, однак, і не

применшував роль фізіологічних потреб (він відчував, що щаслива людина повинна бути добре нагодована).

Осягання щастя є суб'єктивно найкращим моментом життя і оцінюється як:

- міра радощів життя (наприклад, в епікуреїстві);
- сила характеру, що унезалежнює людину від обставин.

Епікур вважає, що справжнє щастя людини полягає в свободі від зовнішніх чинників, що є тотожні внутрішньому спокоєві, безтурботності, атараксії (від грец. незворушність). Засобом його досягнення є «відхилення» від світу, незалежність від природи та суспільства, своєрідна негативна свобода. В епікуреїзмі добродетель і щастя невіддільні одне від одного. Та якщо щастя – мета, то добродетель – тільки засіб досягнення особистого щастя. Для стоїків щастя – це лише нагорода за добродетель.

У нашому дослідженні ми розподіляємо концепт «щастя» на такі фразео-семантичні групи (ФСГ):

Група «Наявність друзів»: *felicitas multa habet amicos* – у щастя є багато друзів; *cum fortuna perit, nullus amicus erit* – коли щастя пропадає, то й друг зникає; *felicium multi cognate* – у щасливих багато родичів.

Група «Мінливість»: *fortuna vitrea est, tum, cum splendet, trahitur* – щастя як скло: коли воно блищить, то розбивається (Публілій Сір); *fortuna volubilis* – щастя зрадливе; *nulli est homini perpetuum bonum* – ні в кого не буває постійного щастя; *felicitas humana numquam in eodem statu permanent* – людське щастя ніколи не буває постійним.

Група «Засліплення людей»: *fortuna nimium quem fovet, stultum facit* – кого щастя занадто зігріє, той дуріє; *ohaecat animos affluens felicitas* – надмірне щастя засліплює людей.

Група «Чесне життя»: *beate vivere est honeste vivere* – жити щасливо означає жити чесно; *Consequens est beatam vitam virtute esse contentam* – ми неминуче робимо висновок, що щасливе життя – в добродетельності (Ціцерон); *omnes virtutis compotes beati sunt* – всі, хто володіє добродетельністю, щасливі.

Група «Недостатня кількість»: *fortuna multis nimis dat, satis nulli* – щастя багатьом дає багато, вдосталь – нікому; *est homo vix natus ex omni parte beatus* – ще той на світ не прийшов, хто повне щастя знайшов; *nemo unquam fuit, cui felicitas sua satis faceret* – нікому ще своє щастя не здавалось достатнім.

Проаналізувавши структуру концепту «щастя» в латинській фразеології, ми дійшли висновку, що досягнення щастя є найвищою метою людського існування, а саме щастя – це володіння благом. Отже, щастя сприяє наявності друзів, є мінливим, засліплює тих, які ним володіють, пов'язане з чесним життям, однак є недостатнім. У фразеологізмах відображені дидактичні настанови та вказівки стародавніх греків та римлян стосовно досягнення та володіння щастям, які є особливо цінними для збагачення знання молодого покоління.

Література

1. Великий тлумачний словник сучасної української мови / укл. і гол. ред. В. Т. Бусел – К.; Ірпінь : ВТФ «Перун», 2002. – 1440 с.
2. Корж Н. Г., Луцька Ф. Й. Із скарбниці античної мудрості: [Словник] / Худож. оформл. П. Т. Вишняка. – 2-ге вид., допов. і перероб. – К.: Вища шк., 1994. – 351 с.: іл.
3. Крылатые латинские выражения / Авт.-сост. Ю. С. Цыбульник; худож.-оформ.: Б. Ф. Бублик, В. А. Мурлыкин. – Х.: Фолио; М.: Эксмо, 2008. – 992 с.
4. Попова З. Д., Стернин И. А. Понятие «концепт» в лингвистических исследованиях / З. Д. Попова, И. А. Стернин. – В.: Изд-во ВГУ, 1999. – 30 с.
5. Gibbs R.W., Jr. Process and Products in Making Sense of Tropes // *Metaphor and Thought*. Second edition. Edited by Andrew Ortony. – Cambridge University Press, 1993. – P. 252-276.